

Vocea Civică

Volumul 5, Nr. 4 (25)

Iulie-August 1999

TRIPTIC ESTIVAL

Adoptarea, în ziua de 31 iulie, a Legii cu privire la fundații de către Parlamentul Republicii Moldova este unul din puținii pași reali întreprinși în anii din urmă pentru dezvoltarea celui de al treilea sector al societății. Pentru noi satisfacția este cu atât mai mare, cu cât inițiativa întocmirii acestei legi a aparținut biroului IFES din Moldova. Dacă și Codul fiscal va fi revizuit de asemenea natură încât să reglementeze detalii ce, deocamdată, rămân obscure în activitatea fundațiilor, atunci se va putea vorbi, cu adevărat, de stabilirea unui cadru juridic de care activitatea unor asemenea instituții avea nevoie ca de aer.

Că alegerile libere și corecte nu constituie decât una din condițiile fundamentale ale instaurării unui climat democratic o dovedesc și impasurile semnificative înregistrate după consumarea alegerilor locale generale din această primăvară. A fost nevoie de peste două luni pentru ca primăria orașului Chișinău să își stabilească echipa de conducere. Primarul General ne-a lăsat să înțelegem că impasul s-a datorat, exclusiv, boicotului organizat de consilierii aleși prin vot liber și corect, în vreme ce mulți dintre acești consilieri afirmă că vinovăția i-a aparținut, integral, dlui Urecheanu. Greu de știut, cu precizie, cum stau lucrurile. Dacă se știe ceva, și încă foarte sigur, este că orașul trece prin clipe extrem de grele, că nu poate face față, în chip decent, nici crizelor energetice, nici haosului. Nimeni nu știe cine este răspunzător de bulibășala ce stăpânește capitala de pe malul Bîcului, toți cei votați fiind interesați, pare-se, numai de stabilirea "zonelor de influență", nu și de stabilirea răspunderii față de cetățeni.

Momentul cel mai fierbinte al verii continuă să-l constituie polemicile iscate de proiectul de Lege pentru modificarea Constituției. Și în acest caz se discută mai mult despre redistribuirea puterii și mai puțin despre asumarea responsabilităților. Așa cum, în sine, nici un sistem electoral nu este superior celorlalte, tot așa e greu de crezut că, în sine, un sistem constituțional poate asigura cel mai bine rezolvarea problemelor arzătoare. Totul este o chestiune de context social, economic, cultural și politic. Altfel spus, totul ține de mentalitate. Parlamentară ori prezidențială, o republicană nu-și poate rezolva problemele majore, atîta vreme cît există iluzia că totul poate fi rezolvat dintr-un singur cabinet sau doar din cîteva. Exemplul corupției este poate cel mai ilustrativ în acest sens. Atîta vreme cît, de la vlădică la opincă, în loc să respecte legile țării fiecare muritor consideră că el este cel care stabilește ce e și ce nu e moral, corupția prosperă. Soluția, în asemenea situații, e una și foarte veche — unde-i lege, nu-i tocmeală. În locul polemicilor nesfîrșite privind ce este ori nu o mîină curată, toată lumea ar trebui să accepte că, atunci cînd legea este sfidată, cătușile trebuie să fie puse pe orice fel de mîini, indiferent dacă la încheietura lor se află un ceas Rolex de aur, sau unul de tinichea Победа. Altfel, totul doar e vorbărie. ■

**Interviu cu
Ilia Trombîțchi,**

Președinte,
Comisia parlamentară
pentru agricultură,
industria prelucrătoare,
ecologie și dezvoltare
rurală
(pag. 2)

**Interviu cu
Natalia Izdebschi,**

Șefa secției
înregistrarea partidelor,
organizațiilor
social-politice și obștești,
Ministerul Justiției
(pag. 3)

Igor Boțan:
Reverberații
electorale

(pag. 4)

Buletin informativ

Moldova

Igor Tudoran

Deocamdată nu avem fundații naționale...

Vocea Civică: *Stimate dle. Ilia Trombițchi, în ziua de 30 iulie a.c., Parlamentul a adoptat Legea cu privire la fundații. Ce rol urmează să joace acest act legislativ în procesul de dezvoltare a sectorului asociativ din Moldova?*

Ilia Trombițchi: Este bine cunoscut faptul că în țările puternic dezvoltate organizațiile neguvernamentale (nu mă refer aici la partide, organizații religioase și sindicate) există sub două forme de bază: 1) fundații și 2) asociații obștești. Dat fiind că în fosta URSS nu au existat fundații și în general nu s-a operat cu noțiunea de fundație, acest termen își face aici cu greu drum spre acea recunoaștere juridică și socială pe care o merită. Actualmente, oamenii știu că și în Moldova există fundații și operează cu acest termen. Însă, acestea nu sînt fundații, ci simple asociații obștești, dacă e să judecăm după modul în care au fost înființate și înregistrate. Ele sînt fundații doar cu numele, cum ar fi cazul fundației "Viitorul". Și nici nu putea fi altfel, pentru că nu am avut pînă în prezent o lege care să stabilească oficial deosebirea dintre asociația obștească și fundație.

În societatea noastră deja se resimte acut necesitatea unor organizații care nu ar avea membri, nu ar fi comerciale, a căror activitate ar fi îndreptată spre atingerea unor obiective de utilitate publică, organizații care ar exista și funcționa în urma deciziei fondatorilor lor - persoane juridice sau fizice.

Pe teritoriul Moldovei își desfășoară activitatea cîteva organizații pe care le putem numi fundații pe bună dreptate, cum ar fi, de exemplu, fundația americană SOROS, sau mai bine-zis, filiala ei. Ea are un singur fondator care este cetățean american și locuiește în SUA. Deocamdată nu avem fundații naționale care ar fi fondate, sponsorizate de către cetățenii Moldovei, fundații care să-și desfășoare activitatea conform unui model acceptat în toate țările civilizate. Acolo, atunci cînd se înființează o fundație, obligațiile fondatorului/fondatorilor se termină odată cu înregistrarea statutului, alocarea banilor necesari funcționării organizației date și numirea membrilor primului consiliu de directori. De acum încolo, fundația există, acționează

independent, în conformitate cu prevederile statutului și sub conducerea directă a consiliului de directori. Ea va continua să urmărească scopurile statutare pentru îndeplinirea cărora a fost creată.

Aceste scopuri sau obiective pot fi legate fie de protecția mediului ambiant, fie de îmbunătățirea condițiilor de existență în care se află păturile sărace ale populației, fie de soluționarea altor probleme sociale cum ar fi lupta cu SIDA etc., adică tot ceea ce fondatorul a indicat drept scopuri în statut. Aș vrea să mai menționez, o dată în plus, că noi nu avem în Moldova asemenea organizații naționale.

VC: *În ce măsură recent adoptata Lege cu privire la fundații va impulsiona apariția și dezvoltarea fundațiilor naționale?*

I.T.: În Moldova au apărut deja oameni foarte bogați. Eu nu exclud faptul că printre ei există patrioți care ar dori cu toată sinceritatea să facă ceva folositor pentru societate, fără a se amesteca în politică. Din nefericire, la ora actuală ei nu dispun de posibilități juridice pentru a o face în mod civilizată și cît mai folositor pentru societate. Bineînțeles, ei dau din cînd în cînd anumiți bani în scopuri filantropice, mai ajută pe cineva pe ici, pe colo, dar ei nu creează fundații care le-ar purta, de exemplu, numele, pe care ei le-ar finanța periodic și la conducerea cărora ei ar numi persoane oneste, ce nu sînt amestecate în tot felul de matrapazlîcuri financiare.

Aș vrea să mai accentuez o dată acest fapt: oamenii bogați nu fac toate acestea, pentru că nu a existat pînă în prezent acel cadru juridic care le-ar fi permis să desfășoare activitățile filantropice respective. De aceea, recent adoptata Lege cu privire la fundații este chemată să ofere acea bază juridică civilizată, necesară apariției și dezvoltării fundațiilor naționale. Pe lîngă aceasta, legea respectivă este menită să ofere totodată cadrul juridic de care fundațiile internaționale sau filialele lor au nevoie pentru a-și desfășura activitatea pe teritoriul țării noastre. În principiu, Legea cu privire la asociațiile

obștești a reglementat într-un fel sau altul aceste probleme, dar Legea cu privire la fundații le va permite fundațiilor internaționale sau filialelor lor să se înregistreze mai ușor și mai rapid decît înainte.

În numeroase țări occidentale legislația permite fundațiilor să desfășoare anumite activități economice al căror profit este îndreptat, în exclusivitate, spre îndeplinirea scopurilor statutare. Legea noastră cu privire la fundații stabilește același lucru, însă principiile îndeplinirii exacte a prevederilor ei legate de subiectul respectiv urmează a fi dezvoltate și cuprinse în Codul fiscal. Apropo, și el trebuie să fie îmbunătățit la acest capitol.

Orice asociație obștească se poate transforma în fundație, dacă dorește, însă organizația care a fost înregistrată ca fundație nu are dreptul de a se transforma în asociație obștească. Ea poate cel mult să fuzioneze cu o fundație care urmărește scopuri asemănătoare.

Întocmai ca și în cazul asociațiilor obștești, pentru a fi recunoscute drept organizații de utilitate publică și a se bucura în consecință de anumite facilități fiscale, fundațiile trebuie să treacă procedura de certificare coordonată de către Comisia de certificare a utilității publice a asociațiilor obștești de pe lîngă Ministerul de Justiție.

Pe cît de populară va fi Legea cu privire la fundații în rîndurile oamenilor care au posibilitățile financiare și materiale de a iniția și susține activități filantropice și de realizare a unor obiective de utilitate publică, pe atît de matură se va dovedi conștiința civică a oamenilor de afaceri din Moldova. În acest context, organizațiilor neguvernamentale le revine rolul de a le explica de ce asemenea activități sînt avantajoase și pentru oamenii de afaceri, și pentru societate luată în ansamblu.

VC: *Vă mulțumim.* ■

29 iulie 1999, Chișinău.

... "substratul" fundațiilor este elementul "pasiv": capitalul

Vocea Civică: *Cît de importantă este Legea cu privire la fundații pentru evoluția ulterioară a sectorului trei din Moldova?*

Natalia Izdebschi: Înainte de a răspunde la întrebarea dvs. aș vrea să fac un scurt istoric al acestei legi. Proiectul inițial al Legii cu privire la fundații a fost elaborat de către IFES-Moldova. Însă, unele instituții de stat, inclusiv Ministerul de Justiție, au considerat că este necesar ca proiectului respectiv să fie îmbunătățit substanțial. La inițiativa Ministerului de Justiție și cu sprijinul financiar al fundației SOROS-Moldova a fost format un grup de lucru ai cărui membri au lucrat intens la îmbunătățirea și definitivarea proiectului. Din acest grup au făcut parte Victoria Volcinschi, Galina Bostan și Ilia Trombișchi care a și prezentat drept inițiativă legislativă noul proiect al Legii cu privire la fundații în Parlament în 1997. Atunci această lege a fost adoptată în prima lectură.

Înainte de a fi prezentat în Parlament pentru adoptarea în cea de a doua lectură, noul proiect a fost discutat pe larg în cadrul a două mese rotunde, organizate de către fundația SOROS-Moldova. La aceste reuniuni au participat reprezentanți ai organizațiilor neguvernamentale (ONG-urilor) și diverși experți în domeniul respectiv. Ulterior, după ce grupul de lucru a analizat toate obiecțiile și sugestiile propuse în cadrul celor două mese rotunde, proiectul a fost prezentat în Parlament pentru a fi adoptat în cea de a doua lectură.

Fără îndoială, adoptarea acestei legi constituie un act de o mare importanță pentru îmbunătățirea și completarea cadrului juridic ce reglementează viața sectorului trei. Mai mult, elaborarea și adoptarea unui act legislativ care ar reglementa activitatea fundațiilor au fost prevăzute în articolul 5 al Legii cu privire la asociațiile obștești. De aceea, adoptarea Legii cu privire la

fundații este într-un fel o victorie dublă pentru sectorul neguvernamental din Moldova.

Pînă la intrarea în vigoare a Legii cu privire la asociațiile obștești activitatea ONG-urilor a fost reglementată prin Regulamentul cu privire la asociațiile obștești, aprobat prin hotărîrea din 08.09.92 a Guvernului. Acest regulament făcea posibilă constituirea fundațiilor, dar nu stabilea nici o distincție între asociații obștești și fundații.

Legea cu privire la asociațiile obștești definea fundația drept o formă organizatorico-juridică a asociației obștești ceea ce nu reflectă corect natura juridică a fundațiilor. De fapt, ele reprezintă o asociere a capitalurilor, spre deosebire de asociații care reprezintă o asociere a persoanelor. La baza asociațiilor se află elementul viu, uman, pe cînd "substratul" fundațiilor este elementul "pasiv": capitalul. În consecință, modul în care activează asociațiile obștești se va deosebi de cel al fundațiilor. De exemplu, profilul activităților desfășurate de asociațiile obștești se poate schimba mai lesne în raport cu nevoile momentului. Se pot opera destul de repede anumite modificări în statutul asociației, programului ei de lucru etc. În cazul fundației lucrurile nu stau așa de simplu: voința fondatorului fundației este imprimată în statutul ei și chiar dacă fondatorul dispăre, modificările în statutul fundației pot fi operate doar cu aprobarea instanței de judecată. Legea cu privire la fundații se referă în principal la patrimoniul destinat realizării scopurilor specificate de fondator în statut. În cazul asociațiilor obștești, legea se referă în principal la grupul de indivizi care constituie asociația.

Trebuie să menționez aici faptul că Legea cu privire la filantropie și sponsorizare permitea doar în parte constituirea unor fonduri de bine-

facere, acestea fiind definite potrivit art. 5 al legii respective drept o formă de activitate a organizațiilor filantropice al căror patrimoniu este alcătuit din mijloacele financiare și materiale ale fondatorilor. De aceea, Ministerul de Justiție a înregistrat pînă în prezent fundații de binefacere. La ora actuală avem 70 de fundații, însă marea lor majoritate sînt, de fapt, asociații obștești al căror patrimoniu se află sub valoarea stabilită de Legea cu privire la fundații. Potrivit dispozițiilor finale ale legii respective, toate fundațiile înregistrate pînă la intrarea în vigoare a acesteia urmează să se reînregistreze în termen de un an. De asemenea, toate organizațiile necomerciale care nu sînt fundații, dar în a căror denumire este conținut cuvîntul "fundație" vor fi obligate să-l excludă din denumire în termen de un an.

VC: *Care este patrimoniul inițial necesar pentru constituirea unei fundații?*

NI: Acesta este constituit din mijloacele materiale și/sau financiare transmise fundației de către fondator/fondatori și care nu poate avea o valoare mai mică de 200 salarii minime. Mai mult, patrimoniul fundației nu poate fi utilizat în interesul fondatorilor, al membrilor organelor ei de conducere și angajaților ei.

VC: *Vă mulțumim.* ■

10 august 1999, Chișinău.

REVERBERAȚII ELECTORALE

Igor Boțan

Reforma electorală inițiată în 1993 are după toate aparențele aceeași soartă ca și reformele din alte domenii ale vieții social-economice și politice. Discuțiile referitoare la schimbarea sistemului electoral n-au mai încetat de atunci, intensitatea lor crescând semnificativ mai ales în perioadele electorale și imediat după ele. Așa s-a întâmplat și după recenta campanie electorală pentru alegerea organelor autoadministrării publice locale. Un șir de formațiuni politice printre care Frontul Popular Creștin Democrat (FPCD), Partidul Național Liberal (PNL), Partidul Comuniștilor (PC), Mișcarea social-politică "Plai Natal" (MPL), precum și Comisia Națională pentru modificarea Constituției (CNMC) au lansat diverse inițiative de revizuire a sistemului electoral și de modificare a unor prevederi ale legislației existente.

Sistemul electoral nu este altceva decât mecanismul de desemnare a reprezentanților cărora poporul suveran le încredințează puterea. Evident, alegerea sistemului echivalează cu găsirea unui compromis între reprezentarea cât mai pleneră a opțiunilor politice și a teritoriilor pe de o parte și eficiența activității corpului legislativ, pe de alta.

Ar fi util să vedem în ce măsură criteriile *reprezentativității* și *eficienței* au fost luate în vedere atunci când s-a adoptat legislația electorală, precum și în ce măsură sînt luate în considerație aceste criterii acum când se propun modificări. În orice caz, *Legea privind alegerea Parlamentului* adoptată în toamna anului 1993 pare să fi luat pe deplin în considerație principiile menționate mai sus. Principalele prevederi ale acelei legi erau următoarele: stabilirea numărului de 104 deputați (numărul de deputați a fost redus de la 380 la 104); desfășurarea alegerilor în circumscripții electorale cu mai multe mandate în baza listelor de partid; coinciderea hotarelor circumscripțiilor electorale cu cele ale județelor; includerea candidaților independenți în același buletin de vot alături de partide, blocuri electorale și organizații social-politice. Mai târziu, în 1994, noua Constituție a consacrat principiul mandatului reprezentativ pentru deputați, anulîndu-l pe cel imperativ. Toate aceste inovații făceau parte dintr-un sistem foarte bine încheiat din punct de vedere logic. Din păcate, cea

logică depășea realitățile de atunci. Dacă ne vom aminti că în acea perioadă se discuta pe larg și necesitatea reformei administrației publice locale, înzestrarea acestora cu împuterniciri reale și resursele respective, vom înțelege că reforma electorală din 1993 urma să fie îmbinată organic cu cea a administrației publice locale și reorganizarea administrativă a teritoriilor. Aceasta urma să precizeze și să scotă în evidență responsabilitățile autorităților de diferite nivele față de problemele de ordin local și național, și să justifice, de asemenea, trecerea la sistemul electoral proporțional. Nu mai avea nici un sens menținerea vechiului sistem electoral majoritar în bază a căruia deputatul era ales din partea unui număr de aproximativ 7000 de alegători din 5 - 7 localități. De obicei, candidații pentru funcția de deputat în organul legislativ național veneau cu programe ce țineau, mai degrabă, de competența organelor administrației locale (reparația drumurilor, construirea grădinițelor de copii etc). Anume de aici se trage și faimoasa problemă a relațiilor strînse dintre reprezentanții aleși în circumscripții uninominale și alegători care aveau dreptul de a-i revoca, dacă aceștia nu-și îndeplineau promisiunile electorale.

Noul sistem electoral presupunea ca dimensiunile circumscripției electorale pentru alegerea legislativului național să coincidă cu dimensiunile unui teritoriu cu parametri demografici, social economici și administrativi distincti (județul), și ca alegerea să aibă loc în baza listelor de partid pentru asigurarea unei reprezentativități maxime a opțiunilor politice. Din păcate, amînarea reformei administrației publice locale, precum și problema Transnistriei, au transformat concepția din 1993 într-un mutant ale cărui caracteristici negative nu pot fi trecute cu vederea: o singură circumscripție electorală națională; liste de partid alcătuite doar de conducerea centrală a partidelor; introducerea pragului electoral de 4% pentru candidații independenți (mai târziu, când a fost adoptat Codul electoral). Pe bună dreptate, efectele acestor modificări au fost de natură să provoace nemulțumirea multora: negarea reprezentării teritoriale în favoarea reprezentării exclusiv politice astfel încît aproximativ 2/3 din deputați să reprezinte elita

politică din Chișinău; descurajarea elitelor politice locale și favorizarea instaurării unor conduceri autoritare în interiorul partidelor; limitarea accesului în Parlament pentru candidații independenți. De aceea, nu sînt întîmplătoare propunerile de înlocuire a actualului sistem electoral, precum și cele ale MPL, orientate spre instituirea celei de a doua camere a Parlamentului în care să fie reprezentate teritoriile.

Propunerea CNMC de a schimba actualul sistem electoral cu unul majoritar se bazează pe argumentul că un astfel de sistem permite asigurarea unei relații mai strînse între alegători și reprezentanții lor. Problema care apare aici este cum poate fi evaluată această relație. Adică, ce se va întîmpla în cazul în care alegătorii vor fi nemulțumiți de activitatea reprezentantului ales în circumscripția lor. CNMC nu a propus schimbarea articolului 68 din Constituție care stipulează că orice mandat imperativ este nul. Deci, alegătorii nu vor putea apela la mecanismul de revocare. Deputații la fel ca și ceilalți cetățeni vor purta doar răspundere penală și administrativă în cazul în care vor încălca legea. Vedem că unica *pedeapsă* pe care alegătorii vor putea să o administreze deputatului este să nu-l mai aleagă la următoarele alegeri. Dar, o astfel de *pedeapsă* este caracteristică și pentru actualul sistem când alegătorii nu mai votează partidul care s-a bucurat de încredere, dar n-a reușit să schimbe situația spre bine. Este adevărat că unele grupuri din partidul falit pot suferi metamorfoze și apărea sub o altă flamură, însă este la fel de adevărat că un deputat falit poate apărea și concura într-o altă circumscripție electorală uninominală unde isprăvile lui privitoare la nerespectarea promisiunilor electorale nu sînt cunoscute. Vedem că așteptările unei relații mai strînse între electorat și reprezentanții săi în cazul alegerilor pe circumscripții electorale uninominale pot fi false. Apoi, există experiența Sovietului Suprem ales în 1990 în baza votului uninominal. Știm foarte bine că acel Parlament s-a autodizolvat în 1993, nefiind capabil să depășească impasul în care s-a pomenit, doar la expirarea a jumătate din termenul prevăzut de legislație.

Pot apărea și alte probleme. Un șir de studii ne confirmă că mesajele politice ale candidaților în circumscripțiile uninominale sînt preponderent

populiste. Aceasta poate fi un impediment serios pentru adoptarea unor acte normative nepopulare, dar extrem de necesare. De aceea, dacă va fi adoptat sistemul electoral majoritar este logic să fie susținute și propunerile referitoare la *delegarea legislativă și angajarea răspunderii Guvernului*. O altă problemă poate fi generată de propunerea CNMC de a micșora numărul de deputați pînă la 70. Micșorarea numărului de deputați are drept consecință mărirea dimensiunilor circumscripțiilor electorale. Experiența arată foarte clar că odată cu mărirea dimensiunilor circumscripției votul alegătorului se deplasează de la persoana spre simbol. Astfel, în cele două campanii electorale parlamentare din 1994 și 1998 în circumscripția electorală națională nici un candidat independent nu a putut fi ales. La alegerile locale din luna mai a.c. persoanele concrete au fost votate în proporție de 2% în circumscripțiile județene și respectiv 5% în circumscripțiile locale. Orice ar zice adepții sistemului majoritar despre preferința alegătorilor de a vota persoane concrete, statistica ne demonstrează că în condițiile în care în același buletin de vot figurează nume de partide și numele persoanelor concrete alegătorul votează în mod categoric pentru partide. Este adevărat: candidații cu cele mai mari șanse preferă să fie în capul listelor de partid, ci nu independenți. Dar acesta este dreptul atît al candidaților de a alege cum să candideze, cît și al alegătorilor de a vota pentru cine le convine. De fapt, argumentul principal în favoarea micșorării numărului de deputați a fost de natură statistică și anume că în democrațiile occidentale un deputat reprezintă aproximativ 50000 de alegători pe cînd la noi doar 24000. Probabil ar fi corect ca acest factor numeric să fie corelat cu alți factori. Moldova, deși este o țară mică, are nevoie de un cadru legislativ la fel de bine dezvoltat ca și țările în mari, deci factorul numeric nu este cel mai relevant. Se pare că pînă în prezent Parlamentul nostru se descurcă destul de onorabil cu funcțiile sale de bază, inclusiv cu cea deliberativă. În conformitate cu unele statistici, 70% din deputați au semnat inițiative legislative. Este adevărat că aproximativ 80% din proiectele de legi sînt prezentate spre examinare de către Guvern, dar acest lucru este absolut normal.

În cazul alegerii sistemului electoral majoritar va persista problema reprezentării alegătorilor din Transnistria. Proiectul de modificări propus de CNMC nu prevede că un anumit număr de locuri în Parlament poate fi rezervat pentru completarea lor în cadrul unor alegeri parțiale, atunci cînd va apărea această ocazie. Aici poate merita să fie studiată experiența Greciei. Articolul 51 din Constituția acestei țări stipulează că *numărul membrilor din Camera deputaților este stabilit prin lege; acest număr, însă, nu poate fi mai mic de 200 și mai mare de 300*.

Am văzut că atît actualul sistem electoral, cît și cel majoritar propus de CNMC, au numeroase neajunsuri, de aceea propunerea creștin-democraților de a introduce sistemul electoral mixt pare a fi un compromis rezonabil. În opinia lor acest lucru ar permite menținerea rolului partidelor în viața politică și ar oferi o șansă de a-și exprima opțiunea și celor ce se pronunță în favoarea votului pentru persoane concrete. Dacă va fi acceptat acest sistem atunci numărul mandatelor oferite listelor de partid se va micșora de două ori, iar dacă va fi acceptată și propunerea CNMC de a micșora numărul total de deputați pînă la 70, atunci listelor de partid le vor reveni doar 35 de mandate. De aceea este logică și propunerea de a majora pragul de reprezentare a partidelor, deoarece prețul unui mandat va fi de 2 - 3 % de voturi, ci nu de 1% ca în prezent. Mai este și o altă problemă legată de introducerea sistemului mixt. Și anume dacă e bine să li se permită candidaților să concureze concomitent în circumscripții uninominale și în circumscripția națională pe listele de partid în același timp. În Rusia, de exemplu, această practică a stîrnit un șir de discuții atît de ordin teoretic, cît și practic. Liderii de partid participă și la alegeri în circumscripțiile electorale uninominale, și în fruntea listei de partid, servind drept *locomotivă* pentru camarazii din listă. De aceea, nu există nici o garanție că introducerea sistemului mixt nu va crea mari probleme. S-ar putea ca acesta să cumuleze neajunsurile sistemelor proporțional și majoritar, ci nu să le anihileze.

În sfîrșit, merită să ne oprim și asupra propunerilor PNL înaintate în cadrul unei conferințe de presă. Propunerea care a avut cea mai mare rezonanță s-a referit la introducerea mandatului imperativ. Argumentul se axa pe *sporirea responsabilității deputaților*

față de propria formațiune pentru a-i împiedica să migreze cu ușurință dintr-un partid în altul. Este greu să ghicești, dacă liberalii susțin și ei ideea introducerii sistemului majoritar. Dacă nu, atunci propunerea lor se referă la mandatul imperativ pentru partide. Nu este o noutate. În campania electorală din 1998 o astfel de propunere a fost lansată de liderul Partidului Comuniștilor. Vedem că în zădar adepții *sfa-tului cu poporul* îi învinuiesc pe liderii de partid că aceștia n-ar avea încredere în popor, problema este că ei nu au încredere chiar și în colegii lor proprii.

Adevărata problemă este următoarea: Consiliul Europei recomandă cu insistență țărilor postcomuniste să evite introducerea mandatului imperativ pentru a nu admite dictatura unuia dintre partide cînd acesta obține majoritatea absolută în urma alegerilor. Probabil, liberalii au destulă imaginație pentru a analiza scenariul de dezvoltare a democrației în Republica Moldova, dacă după alegerile din 1994 Constituția, adoptată o jumătate de an mai tîrziu, ar fi presupus un astfel de mandat imperativ. Celelalte propuneri ale liberalilor nu sînt decît niște reverberații ale unor enunțuri făcute în perioadele electorale anterioare.

Din păcate, din torentul de propuneri lipsește doar cea de revenire la sistemul proporțional cu mai multe circumscripții electorale așa cum s-a stabilit în 1993, mai ales că s-a înlăturat una din barierele principale - a fost realizată reforma administrativ teritorială și cea a administrației publice locale. Se pare că revenirea la varianta din 1993 ar asigura și o legătură mai strînsă între alegători și reprezentații săi, menținînd rolul partidelor și sporind democratizarea vieții lor interne, și ar satisface și alte cerințe bazate pe principiile menționate mai sus. Dar cel mai mare avantaj al acestui sistem este că el oferă posibilitatea democratizării alegerilor și educării treptate a electoratului. Această perspectivă ar putea fi combinată cu cea de reducere a numărului de deputați. De exemplu, peste cîteva campanii electorale ar putea fi introdus votul preferențial, oferindu-li-se alegătorilor posibilitatea ca pe lîngă exprimarea opțiunii politice, ei înșiși să stabilească ordinea candidaților în listele prezentate de partide. Dacă în listele din cele 12 circumscripții ar figura vreo 5 - 7 candidați, acest lucru n-ar fi atît de complicat. ■

INDEPENDENȚA SISTEMULUI JUDECĂTORESC ÎN SUA

Stephen G. Breyer

În SUA, independența sistemului judecătoresc este întruchipată de către o serie de instituții care au grijă ca judecătorii să pronunțe sentințe conform legii și nu propriilor interese sau dorințelor altora, inclusiv celor ale altor ramuri ale puterii. Cele cinci componente ale independenței judecătorești sînt: 1) protecția constituțională de care se bucură judecătorii americani; 2) administrarea independentă a sistemului judecătoresc de către corporația judecătorilor (magistratură); 3) controlul permanent asupra judecătorilor și sancționarea promptă a oricărui act de comportament necorespunzător venit din partea lor; 4) maniera în care sînt abordate conflictele de interese și 5) adoptarea unor hotărîri judecătorești juste și efective. Luate în ansamblu, toate aceste cinci componente asigură independența sistemului judecătoresc care servește drept bază a oricărei societăți care se conduce de supremația legii.

Adesea există o diferență substanțială între o guvernare aleasă democratic și o guvernare democratică. După alegeri începe dificila misiune de a governa în concordanță cu supremația legii. Sarcina de asigurare

intervenții și presiuni politice? Cine decide dacă o hotărîre judecătorească a fost adoptată fie în conformitate cu o constituție scrisă, fie cu precedentele hotărîri judecătorești? Aceste întrebări sînt departe de a fi academice. Într-o democrație adevărată judecătorii își asumă nu numai responsabilitatea de a-l priva pe cineva de libertate – sau a-i lua chiar viața – ci și aceea de a stabili atitudinea societății față de probleme fundamentale. Recentele hotărîri ale Curții Supreme de Justiție a SUA s-au referit, de exemplu, la cazuri de avorturi, discriminări, comerț, contracte de muncă, furturi a proprietății intelectuale etc. Toate aceste mii de hotărîri pe care le adoptă instanțele judecătorești mari și mici din Statele

contribuie la transpunerea în faptă a valorilor democratice. El este într-un fel acea punte care leagă teoria cu practica.

Temelia independenței judecătorești în Statele Unite este protecția pe care le-o garantează judecătorilor articolului 3 al Constituției pe baza căruia a fost creată magistratura federală. El stipulează că: 1) judecătorii federali își pot menține serviciul doar “atît timp cît dau dovadă de un comportament demn”, “vor primi o compensație pentru munca lor” care “nu poate fi micșorată pe parcursul perioadei în care își exercită atribuțiile”; 2) nici Congresul, nici președintele țării nu pot să influențeze direct mersul vreunui proces și rezultatele lui prin amenințări de demitere a judecătorilor sau micșorare a salariilor lor. Judecătorii sînt protejați de concediere arbitrară prin fraza “atît timp cît dau dovadă de comportament demn”, iar acest mecanism se aplică și în cazul altor oficiali de rang federal.

Potrivit aceluiași articol, judecătorii sînt “funcționari publici” care pot fi dați afară pentru “trădare, mită și alte crime grave”. Concedierea este un proces inițiat oficial de către Congres, dar care se face numai cu acordul ambelor camere. Congresul trebuie mai întîi să prezinte Senatului rechizitoriul. Apoi, Senatul examinează cazul și adoptă o hotărîre de condamnare sau nu a inculpatului (oficiali înalți, inclusiv judecătorii) cu două treimi de voturi.

De la crearea sistemului judecătoresc american, s-a apelat destul de rar la această prerogativă de a demite oficialii înalți și judecătorii. De regulă, pe baza ei au fost demisi judecători care nu au dat dovadă de “comportament demn”. Dar Congresul și Senatul se ocupă numai de cazuri grave. De celelalte cazuri de comportament “nedemn” se ocupă sistemul judecătoresc disciplinar care este administrat de judecătorii înșiși. ■

(Textul de față reprezintă traducerea și adaptarea unor fragmente din lucrarea *Judicial Independence In The United States of America*. Toate drepturile aparțin Serviciului Informațional al Statelor Unite ale Americii (United States Information Service) Traducere de Gabriel Mumjiev.)

a aplicării oneste a legilor și a respectării lor revine unei echipe de juriști profesioniști: procurori, avocați și judecători. Însă rolurile pe care le pot juca judecătorii și sarcinile care le revin reprezintă un subiect de controversă permanentă. De ce fel de împunerică dispun judecătorii pentru a examina și declara nule hotărîrile adoptate de către alte ramuri ale puterii? Pot fi judecătorii independenți, dacă activitățile și bugetele lor sînt controlate doar de o singură entitate a ramurii executive a puterii? Atunci cînd judecătorii trebuie să examineze și să adopte o hotărîre asupra unui caz anume, cum pot fi ei protejați de

Unite afectează într-un fel sau altul viațile cetățenilor americani.

Nu trebuie să uităm că în spatele așa-zisului caracter impersonal al sentințelor se află caracterul individual al judecătorului și amprenta pe care o lasă asupra sentinței caracteristicile sale psihice și uneori chiar fiziologice. În Statele Unite un judecător este în același timp și talmăcitor al legii, și administrator al personalului de lucru, și arbitru în soluționarea unor probleme sociale importante. Judecătorul se află mereu în vizorul publicului american. Avînd atîtea îndatoriri, judecătorul american de nivel local, de stat sau federal

MASS MEDIA ÎN CAMPANIILE ELECTORALE

Bruce E. Pinkleton, Erica Weintraub Austin și Kristine J. Fortman

Potopul de acuzații, învinuiri și insinuări mai mult sau mai puțin grave prin care se caracterizează de obicei campaniile electorale trezește în rîndurile alegătorilor, în special din țările aflate în tranziție, un profund sentiment de cinism - una din formele principale ale nemulțumirii politice. Trebuie să ne îngrijoreze faptul că acesta duce la o neîncredere generală într-un sistem politic dat și pavează drumul spre putere al minților înfierbîntate și a celor care flutură mult lăudata flamură a *mîinii de fier*. De exemplu, publicul poate deveni cinic față de orice încercare a guvernanților, fie ea și sinceră, de a eradica sărăcia și opri creșterea criminalității. În asemenea condiții, eforturile guvernanților (mai ales dacă sînt întreprinse pe fundalul unor insulite putrede de bogății și lux exorbitant, înconjurate de o mare de sărăcie) vor părea mai degrabă niște acte de ipocizie. Cu atît mai mult cu cît vor fi însoțite de tot felul de baluri înduioșătoare de caritate la care se strîng fărîme din bani adesea furați de la acea populație pauperizată în numele căreia sînt colectate fărîmele respective.

De regulă, cetățenii afectați de acest cinism politic urmăresc rar sau sporadic presa. În mod voit, se retrag în afara procesului politic, considerîndu-l irelevant pentru viața lor personală. Cu toate acestea, este prematur să afirmăm categoric că *doar* mediile sînt cele care produc cinismul politic, sau că îl determină pe cetățean să nu urmărească activ presa. Există totodată probe care arată că folosirea activă a mass media duce adesea la cunoașterea mai bună a vieții politice și poate servi drept un imbold puternic pentru o participare politică mai activă.

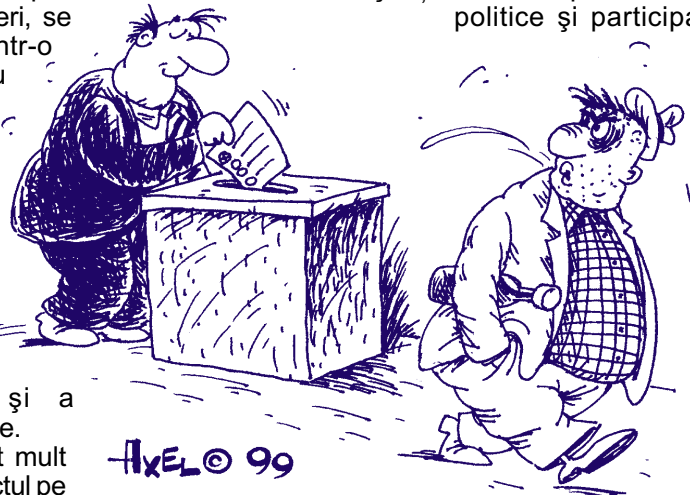
Cetățenii cinici tind să-și cultive o profundă neîncredere față de instituțiile guvernamentale, iar această poziție îi face să simtă o neputință totală și dureroasă de a influența într-un fel sau altul ceea ce întreprinde guvernul. Lucrurile stau în felul următor: cetățeanul se convinge tot mai mult, în special pe măsură ce sărăcia din jur crește, că guvernanților, fie că sînt corupți, fie că sînt incompetenți, nu le poți încredința îngrijirea măcar a unui pui de găină, dar mi-te frîiele puterii, de aici rezultă lipsa eficacității politice, sentimentul

dureros și înjositor de neputință și ironia faptului că încrederea în instituțiile democratice scade odată cu creșterea numărului de alegeri ce nu sînt capabile să schimbe situația în bine. Numeroși experți sugerează că alegătorii, în special alegătorii tineri, se pomenesc într-o capcană, sau mai bine-zis, într-un cerc vicios unde cinismul diminuează eficacitatea percepută ceea ce are drept rezultat sporirea cinismului și a apatiei politice.

S-a vorbit mult despre impactul pe care-l are campania electorală, bazată pe publicitatea electorală negativă, asupra participării politice și proceselor democratice. Numeroși analiști au afirmat că rezultatele publicității electorale negative sînt numărul mic de cetățeni care consideră că face să votezi și apatia politică. Există, însă, cercetători care încearcă să demonstreze că lucrurile nu stau chiar așa și că negativismul politic este de fapt un cuțit cu două muchii, iar mass media sînt folosite ca o variabilă mijlocitoare importantă. Vorbind în termenii tacticilor negative ale campaniei electorale, cercetătorii afirmă că în general alegătorii nu sînt încințați de publicitatea politică negativă pe care o găsesc drept neinformativă, neetică și păcălitoare. De asemenea, publicitatea electorală negativă poate contribui la diminuarea receptivității față de mesaje vehiculate în cursul campaniei.

Dacă negativismul slăbește interesul și atenția alegătorului față de reflectarea campaniei electorale în mass media, acest lucru poate avea consecințe nefaste asupra procesului de luare a deciziilor politice, din cauza relației strînse în care se află el cu participarea politică. Cu cît cetățeanul manifestă un interes mai mare față de treburile politice, cu atît mai folosite sînt sursele de informații. Căutarea activă a direcției este conștientă și presupune efortul de orientare.

Negativismul față de mass media pe lîngă faptul că îi determină pe alegători să nu mai creadă în forța votului lor (deci, la alegeri se prezintă tot mai puțini alegători), îi înstrăinează de mass media și respectiv împuținează cunoștințele lor despre realitățile politice și participarea

politică pe întreg cuprinsul țării date. Dacă alegătorul rezistă șuvoiului de murdării cu care se împoacă concurenții electorali în mass media, acest lucru va lăsa o amprentă adîncă asupra percepțiilor și viziunilor sale politice, împingîndu-l spre niște concluzii care nu fac decît să-i sporească și mai mult cinismul. Dacă însă negativismul îi înstrăinează pe cetățeni de mass media cu toate partizanatele lor politice mari și mici, sincere și cumpărate, asumate de bună voie sau în urma pumnului fluturat sub ochi, aceasta nu înseamnă totuși că ei refuză total să participe la procesele politice. Dimpotrivă, se poate înregistra uneori în rîndurile cetățenilor un efect invers: aceștia vin să voteze în masă mai degrabă pentru a-și exprima nemulțumirea față de acei aleși publici care li se par cei mai odioși dintre toți, decît să voteze pentru altcineva ale cărui promisiuni puțin probabil că mai pot impresiona chiar pe cei mai naivi. E vorba aici de așa-numitul *vot de protest*, caracteristic în special țărilor împotmolite rău de tot în labirintele tranziției. ■

(Textul de față reprezintă traducerea și adaptarea unor fragmente din lucrarea *Relationships Of Media Use And Political Disaffection To Political Efficacy And Voting Behavior*. Revista *Journal of Broadcasting and Electronic Media*, noiembrie 1998. Toate drepturile aparțin editorilor. Traducere de Gabriel Mumjiev.)

CUM SĂ COMBAȚI CORUPȚIA DIN ADMINISTRAȚIA PUBLICĂ?

Jeremy Pope

O analiză generală a succeselor și eșecurilor din trecut privind combaterea corupției ne dezvăluie următoarele probleme:

1) limitele puterii: o nouă administrație ar dori să combată efectiv și energic corupția, dar moștenește o birocrație coruptă, care blochează eforturile de schimbare a situației;

2) absența unei dorințe reale în eșaloanele de vîrf ale puterii de a combate corupția: fără a demonstra prin fapte și măsuri concrete această dorință, guvernării nu au în ochii veșnic bănuitori ai cetățenilor autoritatea morală de a asigura supremația legii și pedepsi pe cei corupți;

3) numărul mare de promisiuni ambițioase care conduc spre așteptări nerealiste și în ultima instanță deșarte ce se soldează cu pierderea încrederii cetățenilor în guvernării;

4) reformele în domeniul combaterii corupției nu sînt coordonate: nimeni nu este “stăpînul” reformelor respective și nimeni nu se grăbește să aibă grijă ca ele să fie aplicate cum se cuvine;

5) aceste reforme se bazează mult prea mult pe “corectitudinea și onestitatea” celor care sînt chemați să asigure respectarea legii: aceasta conduce spre represiuni, abuz de putere și apariția unor noi forme de corupție;

6) aceste reforme “neglijează” rechinii din eșaloanele de vîrf ale puterii și se axează doar pe niște “musculițe amărîte și neînsemnate”: dacă legea se aplică incorect și injust, aceasta va pierde orice legitimitate în ochii cetățenilor care se vor strădui de acum încolo să o coalească cît mai des posibil;

7) faptul că s-a eșuat atît stabilirea unor mecanisme instituționale care să continue să existe și după plecarea de pe arena politică a celor care au promovat reformele respective, cît și antrenarea reprezentanților societății civile și sectorului privat în lupta împotriva corupției.

Toate societățile se află în posesia unui “sistem de integritate națională”, dar ideea de a considera diferite elemente – societatea civilă, mass media, diverse instituții de stat etc. - ale sistemului respectiv în totalitatea lor poate fi destul de nouă. Luat în parte, fiecare element susține restul elementelor sau unul din ele.

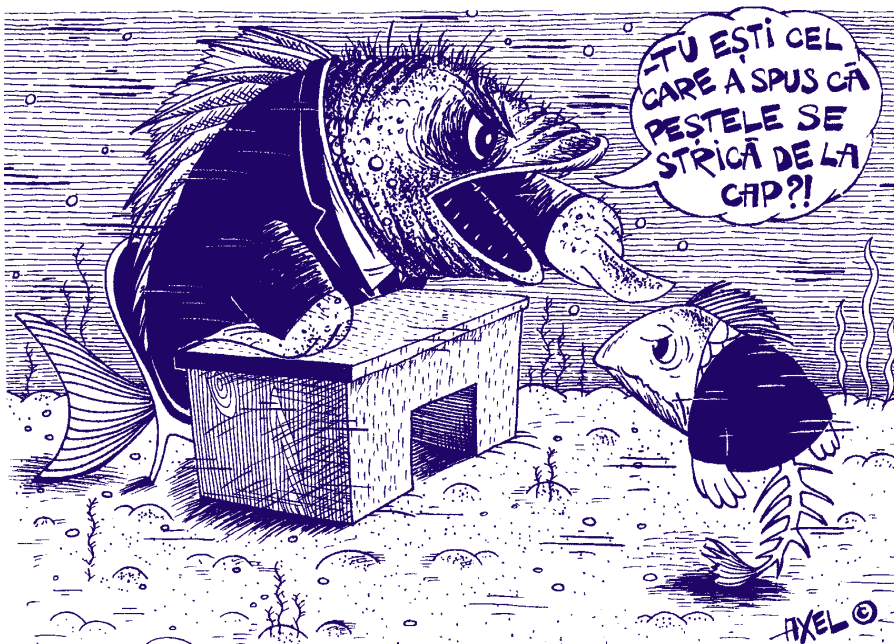
Dacă sistemul depinde în întregime de un singur sau de cîțiva “stîlpi”, atunci el devine foarte vulnerabil și are toate șansele să se prăbușească. El pare să funcționeze doar pe termen scurt, iar drept exemplu pot servi purificările întreprinse de către guvernele militare în urma răsturnării unor

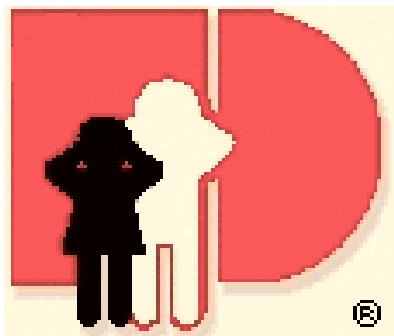
regimuri civile corupte. Această metodă de abordare a problemei ne dezvăluie o nouă formă de a pune “diagnosticul” și ne poate ajuta să găsim “leacuri” noi. În loc să analizăm în parte fiecare instituție (de exemplu, pe cea judecătorească) și să ne axăm pe un singur program de reformă, am face mai bine să analizăm totalitatea relațiilor dintre instituțiile de stat. De exemplu, care este valoarea și rostul unui sistem judecătorec “curat” gata să se apuce de asigurarea cea mai strictă a supremației legii în timp ce corupția a prins rădăcini adînci în rîndurile poliției, anchetatorilor și procurorilor?

Adevărații “stîlpi” ai sistemului național de integritate vor varia de la o societate la alta. Unele vor fi mai rezistente, altele nu. Dar societatea întotdeauna va căuta să compenseze slăbiciunile sistemului prin crearea unor noi instituții care să asigure funcționabilitatea sistemului. De exemplu, în Singapore, lipsa unei libertăți reale a presei este compensată prin existența unui comitet anticorupție foarte activ și sîcîitor.

Consecințele economice ale unei corupții în creștere și tendințele spre o democratizare mai mare a societății fac presiuni tot mai mari asupra oficialilor aleși și funcționarilor publici ca aceștia să fie mai responsabili și să asigure o transparență mai mare a modului în care își îndeplinesc îndatoririle. Cu toate că nu există soluții ușor de găsit în lupta împotriva corupției și fiecare țară sau regiune este unică cît privește istoria, cultura, sistemul ei politic și etapa de dezvoltare socială și economică la care ea se află la un moment dat, totuși există trăsături comune tuturor sistemelor naționale de integritate, precum și lecții învățate de unii ce pot fi însușite și de alții cu același succes. ■

(Textul de față reprezintă traducerea și adaptarea unor fragmente din lucrarea *Transparency International Organisation Promotes A Holistic Approach To Contain Corruption*, revista *Public Management Forum*, vol. V, nr. 2, martie-aprilie 1999. Toate drepturile aparțin editorilor. Traducere de Gabriel Mumjiev.)

DEFENCE FOR CHILDREN INTERNATIONAL - DCI

ASOCIAȚIA INTERNAȚIONALĂ PENTRU PROTECȚIA COPIILOR

este o organizație independentă neguvernamentală care a fost creată în 1979 - Anul Internațional al Copilului. Obiectivul de bază al DCI este promovarea și apărarea neîncetată, practică și sistematică a drepturilor copiilor.

Scopuri:

- 1) informarea publicului larg prin mass media și sensibilizarea opiniei publice internaționale în ceea ce privește situația privitoare la respectarea drepturilor copiilor și problemele lor;
- 2) identificarea, promovarea și aplicarea celor mai efective mijloace de asigurare a respectării drepturilor copiilor în situații concrete.

Pentru a realiza aceste scopuri DCI:

- a) investighează în calitate de agenție independentă cazuri grave de violare a drepturilor copiilor;
- b) studiază, de una singură sau împreună cu alte organizații, probleme globale serioase în legătură cu care comunitatea internațională încă nu este documentată și informată adecvat, cum ar fi, de exemplu, exploatarea sexuală a copiilor și condițiile în care se află copiii din pușcării;
- c) întreprinde măsuri concrete menite să amelioreze situația copiilor ale căror drepturi au fost violate și să tragă la răspundere persoanele care s-au făcut vinovate de această încălcare;
- d) monitorizează și analizează modul în care se aplică standardele internaționale de respectare a drepturilor copiilor;
- e) elaborează propuneri de perfecționare a standardelor internaționale în domeniul asigurării respectării drepturilor copiilor;
- f) promovează cooperarea la nivel național, regional și internațional în vederea unei abordări eficiente a problemelor cu care se confruntă copiii;
- g) coordonează activitatea diferitor echipe juridice și de protecție socială care studiază și monitorizează modul în care se aplică standardele internaționale de respectare a drepturilor copiilor.

DCI are statut de consultant permanent al următoarelor organisme internaționale: Consiliul Economic și Social al ONU, UNESCO și Consiliul Europei.

DCI își desfășoară activitatea pe toate cele cinci continente și are peste 60 membri (organizații) asociați.

În 1997, DCI a inițiat programul "Rețeaua internațională pentru prevenirea criminalității în rândurile tineretului". În cadrul acestui program DCI oferă diverse informații privind această problemă și coordonează diferite inițiative îndreptate spre 1) reintegrarea pe cât e posibil a tinerilor criminali în societate; 2) identificarea și înlăturarea factorilor care îi determină pe copii și adolescenți să devină, conștient și inconștient, criminali. DCI lucrează asupra perfecționării legislației internaționale în acest domeniu și colaborează în acest sens cu diverse organizații neguvernamentale și guvernamentale la nivel național, regional și internațional.

De asemenea, DCI editează și publică rapoarte și buletine informative care: a) reflectă activitatea Comitetului ONU pentru drepturile copilului, Comisiei ONU pentru drepturile omului și alte organisme ONU care se ocupă de apărarea drepturilor omului; b) cuprind informații detaliate despre situația copiilor din toate țările.

În ultimele decenii au fost elaborate mai multe instrumente și mecanisme juridice ca răspuns la îngrijorarea crescândă a opiniei publice în legătură cu modul în care se respectă și promovează drepturile copiilor. DCI și-a adus, la rândul ei, contribuția la clarificarea și îmbunătățirea unor aspecte ale respectivelor instrumente și mecanisme care servesc totodată drept bază a standardelor internaționale în domeniul protecției și apărării drepturilor copiilor. Aceste standarde sînt cuprinse în următoarele documente: 1) Convenția ONU cu privire la drepturile copiilor; 2) Ghidul ONU pentru prevenirea criminalității în rândurile tinerilor; 3) Regulile ONU cu privire la protecția tinerilor din penitenciare; 4) Convenția de la Haga cu privire la protecția copiilor, la cooperare în protecția copiilor, la cooperare în respectarea adoptării interstatale de copii etc.

Adresa: Defence for Children International, P.O. Box 88, CH 1211 Geneva 20, Switzerland.

Tel.: 41 22 734 0558, **fax:** 41 22 740 1145.

Pagina de Internet: <http://www.childhub.ch-webpub-dcihome>, **E-mail:** dci-juv.justice@pingnet.ch.

Președinte: Dr. Philip E. Veerman, **Secretar General:** Ricardo Dominice.

NOUA ADMINISTRAȚIE PUBLICĂ ÎN ȚĂRILE EUROPEI CENTRALE ȘI DE EST: RISCURI ȘI CAPCANE

Richard Allen

Mai multe țări din Europa Centrală și de Est (ȚECE) sînt intrigate de “experimentul din Noua Zelandă” în domeniul reformei conducerii sectorului public. De asemenea, alte state au efectuat experimente care se aseamănă mai mult sau mai puțin cu cel din Noua Zelandă și sînt cunoscute sub denumirea de “Noua Conducere Publică” NCP (New Public Management). ȚECE pot beneficia de numeroase aspecte ale NCP în mai multe privințe ceea ce presupune totodată din partea lor o prudență adîncă în implementarea acelor mecanisme ale reformei ce s-au dovedit eficiente în cazul țărilor care le-au aplicat.

Experimentul din Noua Zelandă pornise de la o criză a finanțelor publice, iar reformele ce i-au urmat aveau drept scop întărirea sistemului bugetar și procedurilor de control. Toate acestea urmăreau: 1) descentralizarea procesului de luare a deciziilor; 2) intensificarea contactelor între miniștri și directorii executivi de agenții publice, între entitățile sectorului public și companiile sectorului privat; 3) concentrarea atenției asupra rezultatelor directe și indirecte ale politicilor guvernamentale.

O preîntîmpinare pentru ȚECE

Oricum, mai e nevoie de timp pînă cînd impactul reformei asupra activității funcționarilor publici va putea fi calificat cu siguranță drept pozitiv sau negativ.

De aceea, ȚECE nu trebuie să urmeze orbește drumul pe care l-a ales Noua Zelandă sau alte state. În primul rînd pentru că:

- multe din contractele pe care le semnează guvernul conform modelului nouzelandez nu sînt niște contracte adevărate în sens comercial ce-ar permite “cumpărătorului” de servicii publice să le rezilieze și să caute despăgubiri în instanțele judecătorești, dacă

“vînzătorul” nu reușește dintr-un motiv sau altul să furnizeze “marfa”. Contractele potrivit cărora “cumpărătorul” de servicii este un ministru și “vînzătorul” e un înalt funcționar sau funcționar publici în cadrul unei agenții publice nu pot fi considerate ca niște contracte adevărate sub aspect comercial.

- În țări ca Noua Zelandă folosirea pe scară largă a contractelor de acest fel poate diminua valorile tradiționale ale serviciilor publice, responsabilitatea personală și profesionalismul. În ȚECE acest lucru ar face și mai grea construirea unui sistem modern de administrație publică care să înglobeze totodată și elementele esențiale ale standardelor etice pe care trebuie să le respecte funcționarul public.

- Spre deosebire de state ca Noua Zelandă, ȚECE nu au o economie de piață tot atît de puternică cu care guvernul ar putea încheia contracte avantajoase, nici nu au stabilit procedurile juridice care să reglementeze mecanismele de funcționare a acestor contracte.

Mai mult, ȚECE care vor să aplice modele de tipul celui nouzelandez al reformei administrației publice riscă să se confrunte cu probleme grave, dacă nu dispun de un mediu care să împărtășească măcar aproximativ caracteristici juridice și culturale similare. Țări europene ca Germania și Franța au avut de furcă cu probleme extrem de serioase cînd au

Michael Murphy

încercat să importe soluții de tip NCP tocmai din aceste motive. În țările respective s-a dovedit foarte dificil în special de a “diminua” numărul operațiunilor guvernamentale ineficiente, sau comercializarea celor cu care sectorul privat se descurcă mult mai bine, întrucît cîmpul de manevră al funcționarilor publici este considerabil îngustat de către lege.

De asemenea, țările care au construit mecanisme centrale puternice (de exemplu, prin Ministerul de finanțe și inspectoratele fiscale) de exercitare a atribuțiilor conducerii sistemului financiar și de control guvernamental al ministerelor și agențiilor publice se confruntă cu numeroase dificultăți - juridice și practice - în transferarea acestor responsabilități și atribuții către personalul ministerelor de resort, chiar dacă acest transfer de putere se potrivește mai bine cu conceptul de descentralizare a procesului de administrare a resurselor.

Sistemul neoficial împotriva celui oficial

O altă problemă cu care ar putea să se confrunte ȚECE este faptul că practicile neoficiale de administrare a sectorului public pot fi tot atât de importante, dacă nu chiar mai importante, ca și regulile oficiale. În țările puternic dezvoltate elementul neoficialului este esențial pentru "uleiul" cu care cînt unse roțițele mașinii administrației publice în care procedurile și regulile oficiale reglementează toate activitățile guvernamentale semnificative. Cu toate acestea, în țările unde lipsesc asemenea proceduri și reguli, costurile elementului neoficial al administrării sectorului public sînt mari și includ neglijarea pe scară largă a regulilor serviciilor publice și altor sisteme de control, timpul și resursele necesare neutralizării acestor servicii și sisteme, neîncrederea profundă și ura față de tot ce poartă pecetea de guvernamental, corupția instituționalizată și o indiferență totală față de rezultatele programelor publice și performanța agențiilor guvernamentale sau a funcționarilor publici.

Trebuie să ținem minte foarte bine că: înainte de reformă, Noua Zelandă avea bugete în raport cu care se controlau cheltuielile, bugete ce corespundeau într-adevăr tranzacțiilor efectuate. De asemenea, Noua Zelandă dispunea de servicii publice ce reglementau modul în care funcționarii publici erau angajați și plătiți. Cu alte cuvinte, ea avea un sector public oficial real. Aceasta este o precondiție esențială pentru orice început de reformă a la NCP.

Progresul broaștei țestoase

Dacă majoritatea ȚECE nu vor reuși să facă față testului respectiv, la etapa actuală a evoluției lor, aceasta nu înseamnă că ele nu sînt capabile să întreprindă măsuri substanțiale în vederea îmbunătățirii operațiunilor guvernamentale, diminuării proporțiilor practicilor neoficiale, prin obligarea funcționarilor publici de a respecta regulile și procedurile oficiale, precum și prin întărirea și promovarea încrederii în agențiile

publice. Putem vorbi de o anumită succesiune logică a măsurilor ce trebuie întreprinse pentru consolidarea elementului oficial al practicilor de administrare a sectorului public. Ele sînt următoarele:

1. a privatiza sau reduce operațiunile guvernamentale care pot fi efectuate cu mai mult succes de către companiile din sectorul privat, pentru că progresul din sectorul public necesită un progres paralel în dezvoltarea economiei de piață și a infrastructurii ei (de exemplu, dezvoltarea și extinderea piețelor financiare, întărirea sistemului de contabilitate și a serviciilor de sprijin financiar etc.);

2. modernizarea sectorului public echivalează cu stabilirea unui sistem viabil și funcțional de reguli oficiale. De exemplu, ministerele și agențiile de resort trebuie să elaboreze o serie de norme, reguli, proceduri și discipline care sînt necesare aplicării bugetului aprobat de către Parlament;

3. pentru a reuși în promovarea încrederii în procedurile oficiale ale sectorului public și valorile acestuia, politicienii și funcționarii publici trebuie să-și concentreze atenția asupra elementelor de bază ale administrației/conducerii publice. În alte cuvinte, ei trebuie să controleze mecanismele interioare ale sistemului pentru a putea controla efectele lui exterioare, ei trebuie să controleze colectarea banilor înainte de a putea explica ascensiunea sau căderea prețurilor, ei trebuie să fie primii care să respecte regulile și procedurile oficiale înainte de a fi autorizați să-i oblige pe alții să le respecte;

4. sectorul public trebuie să fie organizat în conformitate cu principiul controlului intern - sistemele și procedurile pe care fiecare organizație guvernamentală urmează să le dezvolte pentru a-și face cunoscute obiectivele, a asigura respectarea legilor și a regulamentelor, a conduce efectiv personalul de lucru și a administra eficient resursele, asigurînd totodată protecția patrimoniului public.

Paralele europene

Este interesant că toate măsurile menționate mai sus se potrivesc de minune cu condițiile pe care țările-candidat trebuie să le îndeplinească pentru a deveni membri cu drepturi depline ale Uniunii Europene. De exemplu:

1) dezvoltarea unei Piețe Unice și introducerea monedei euro în cadrul unei Europe unite va încuraja dezvoltarea economiilor de piață ale noilor state membre;

2) noile state membre trebuie să aplice cerințele prevăzute în tratatele de la Maastricht și Amsterdam, să pregătească planuri fiscale și economice pe termen mediu ce urmează a fi aprobate de către statele membre vechi, să asigure îndeplinirea regulilor privind "convergența fiscală", cuprinse în tratatul de la Maastricht; să monitorizeze executarea bugetelor lor conform Pactului cu privire la Stabilitate și Creștere (Stability and Growth Pact). Țările care nu reușesc să obțină convergența economică și fiscală riscă să fie sever penalizate;

3) din cauză că piețele financiare ale lumii vor cere informații clare și exacte, noile state membre vor trebui să îmbunătățească calitatea și transparența rapoarelor lor cu privire la bugetele lor și alte chestiuni financiare;

4) noile state membre sînt sprijinite financiar doar dacă îndeplinesc regulamentele Comunității Europene ceea ce presupune controlul intern al fondurilor bănești în drumul lor din Bruxelles, prin bugetul de stat, către beneficiari (de exemplu, fermieri, autorități locale care folosesc aceste mijloace pentru finanțarea proiectelor de dezvoltare a transportului local etc.)■

(Textul de față reprezintă traducerea și adaptarea unor fragmente din lucrarea *New Public Management: Pitfalls For Central And Eastern Europe*. Revista *Public Management Forum*, vol.V, nr. 1, ianuarie-februarie 1999. Toate drepturile aparțin editorilor. Traducere de Gabriel Mumjiev.)

IMPLICAREA CETĂȚENILOR ÎN PROCESUL DE ADMINISTRARE A TREBURILOR PUBLICE

Joanne Caddy

Relațiile dintre cetățeni și administrația publică constituie o problemă de o importanță strategică pentru procesul de identificare a celor mai eficiente modalități de îmbunătățire a sistemului democratic de guvernare. Noile căi de comunicare și o mai mare participare a cetățenilor la viața publică contribuie la creșterea eficacității și legitimității administrației publice.

Realizarea obiectivelor politicilor publice depinde nu numai de eforturile guvernanților, dar și într-o mare măsură de numeroasele acțiuni întreprinse de cetățeni, firme și organizații neguvernamentale. Politicile publice se aplică cu succes atunci când cetățenii înțeleg necesitatea lor și nu le sabotează într-un fel sau altul. Această înțelegere poate fi obținută numai prin oferirea unor informații "de ultimă

politicilor publice. Pentru ca țările care candidează la calitatea de membru al UE să poată face față standardelor impuse de UE, este nevoie ca nu numai guvernele lor, ci și cetățenii simpli ai statelor respective să depună eforturi susținute în această direcție.

Respectarea benevolă a cerințelor impuse în cadrul aplicării politicilor publice presupune cunoașterea faptului că cetățenii știu de existența și scopurile lor. Majoritatea cetățenilor, antreprenorilor individuali, firmele mici și medii din țările-candidat au o capacitate limitată de a ține pasul cu torentul de legi și hotărâri adoptate de autorități, de a le analiza, de a le prevedea impactul asupra activității lor și de a dezvolta, în consecință, strategii menite să ușureze respectarea lor. Pe lângă aceasta, să nu uităm că numeroase țări-candidat dispun de

Adevărat, însă, "buturuga mică răstoarnă carul mare". Cred că un început promițător al aplicării politicilor publice ar fi instruirea funcționarilor publici în domeniul - oricât de paradoxal ar suna - bunelor maniere, adică respectului elementar pe care ei îl în virtutea pozițiilor lor sînt obligați să-l manifeste față de cetățeni. Tot o formă elementară a acestui respect trebuie să fie efortul continuu al organelor administrației publice de a-i ține la curent pe cetățeni cu ceea ce fac și cum fac. De exemplu, deconectările masive de electricitate, gaz și apă din țările CSI se produc, de regulă, fără anunțarea prealabilă a populației, cu un cinism adesea strigător la cer. Cetățenii nicidecum nu pot înțelege cine e responsabil de toate acestea, când se va pune capăt debandadei deconectărilor, de ce nu au fost anunțați, ce măsuri concrete propune guvernul pentru a ameliora situația etc. Ce să mai vorbim de reprezentanții businessului mic și mijlociu care, pe de o parte, se văd obligați să întrețină pe banii lor tot felul de structuri criminale pentru o pretinsă "protecție", iar pe de altă parte, trebuie să plătească statului niște impozite capabile să cocoșeze pînă și atlantii din mitologia greacă. Bineînțeles că un guvern care nu este interesat de schimbarea acestei situații va evita să ofere publicului informații cu privire la cei ce trag foloase directe de pe urma ei și a mecanismelor politice și economice folosite de aceștia pentru a o menține. Un guvern care vrea cu adevărat să servească interesele "poporului" și este atașat valorilor democratice nu poate să nu înțeleagă cît de important este pentru reușita acțiunilor sale să știe să comunice cu poporul pe care îl reprezintă și să-l informeze regulat asupra politicilor publice ce urmează a fi aplicate și asupra metodelor folosite în aplicarea lor. Această comunicare între guvern și popor este o condiție fără de care orice încercare de a-i implica pe cetățeni în administrarea treburilor publice nu are sorti de izbîndă. ■

László Quitt

oră", cuprinzătoare și a căror credibilitate nu stîrnește nici o îndoială..

Modul în care legile și reglementările sînt concepute și elaborate influențează costurile totale ale aplicării. Aceasta este o problemă crucială pentru țările care aspiră să devină membre ale Uniunii Europene (UE). În același timp, în urma schimbărilor din legislație menite să intensifice participarea cetățenilor la administrarea treburilor publice se vor schimba substanțial și relațiile dintre sectorul privat și administrația publică.

Relațiile dintre administrația publică și cetățeni, bazate pe o respectare benevolă a legislației și asigurate prin inspecții oficiale, urmează să substituie controlul ierarhic direct. Așa ceva necesită modificări "cu bătaie lungă" ale instrumentelor de aplicare a

resurse limitate pentru a asigura circulația informațiilor privitoare la politicile publice și aplicarea lor. În asemenea condiții, cetățenii trebuie să știe cel puțin cum funcționează administrația publică și cui ar trebui să se adreseze pentru a obține informația. Nu este greu să-ți închipui cît de umilit și enervat se simte cetățeanul simplu atunci când funcționari de toate rangurile îl "pasează" ca pe o minge de fotbal de la unul la celălalt cînd cere să i se ofere informații privitoare la anumite cauze și efecte legate de aplicarea politicilor publice. Nepăsare și dispreț — sus, înrăire și neîncredere cronică — jos. Este clar că astfel orice încercare de a implica cetățenii în soluționarea problemelor de interes public este sortită de la bun început eșecului.

(Textul de față reprezintă traducerea și adaptarea unor fragmente din lucrarea *Engaging the Citizen Leads To Better Results*, revista *Public Management Forum*, vol. V, nr. 3, mai-iunie 1999. Toate drepturile aparțin editorilor. Traducere de Gabriel Mumjiev.)

KANT ȘI SOCIETATEA CIVILĂ

James Schmidt

Cei care au căutat să reînvie conceptul de societate civilă și-au găsit punctele de plecare, de regulă, fie în operele lui Hegel, fie în cele ale lui Tocqueville. Astfel ei au tins să neglijeze contribuția unui mare gânditor care a elaborat relația între iluminism și societatea civilă într-o manieră foarte sugestivă: Immanuel Kant. În 1784, Kant a publicat două eseuri: "O idee pentru o istorie universală cu finalitate cosmopolită" și "Ce este iluminismul?". Aceste două eseuri oferă cercetătorului contemporan un remediu pentru eliminarea a cel puțin citorva confuzii ce planează asupra discuțiilor privitoare la conceptele de iluminism și societate civilă. Ele pun în discuție o definiție a iluminismului care se bazează pe concepția nouă de "folosire publică a rațiunii" și scot în evidență deosebirea dintre folosirea publică și cea privată a rațiunii pentru a distinge societatea civilă de cea cosmopolită. În acest context, perspectiva unei societăți cosmopolite ipotetice îi oferă lui Kant materialul necesar pentru diferite analize referitoare la societatea civilă.

Distincția pe care o face Kant între folosirea publică a rațiunii și cea privată joacă un rol important în concepția sa asupra societății civile. În "Ce este iluminismul" el afirmă că atunci când indivizii sînt antrenați într-o folosire "privată" a rațiunii – o folosire limitată de cerințele și convențiile, îndatoririle și responsabilitățile pozițiilor pe care ei le dețin în societate – aceștia funcționează ca părți "pasive" ale "mașinării" societății civile. Dar indivizii nu sînt niciodată simpli membri ai societății civile. În orice moment ei sînt, de asemenea, membri ai "societății cosmopolite" și ca membri ai acestei comunități ei se bucură de dreptul la folosirea publică liberă și nelimitată a rațiunii lor. Ca participanți la această societate cosmopolită de scriitori și cititori indivizii au dreptul să critice cerințele ce li se impun ca la membri ai societății civile.

Folosirea privată a rațiunii este limitată de presupuziția că ea trebuie, pur și simplu, să fie acceptată drept o condiție indispensabilă ocupării unui

post anume. Kant aduce drept exemplu preotul, a cărui predică trebuie să fie în concordanță cu doctrinele, dogmele bisericii căreia îi aparține și nicidecum altfel.

Societatea civilă își confruntă membrii cu o multitudine de reguli și restricții care trebuie pur și simplu să fie acceptate necondiționat. Doar

atunci cînd aceeași indivizi se vor percepe pe ei înșiși drept cetățeni ai unei societăți cosmopolite ei vor fi capabili să examineze raționalitatea practicilor în care sînt antrenați în urma rolului de membri ai societății civile pe care îl au de jucat. Opoziția dintre punctul de vedere civil și cel cosmopolit este astfel definitorie pentru înțelegerea lui Kant a naturii iluminismului. În opinia marelui gânditor german cea mai mare problemă a speciei umane este găsirea unei asemenea societăți civile care să "administreze justiția în mod universal". Totuși, soluția se dovedește a fi subordonată problemei relațiilor externe cu alte state. Justiția nu poate fi obținută în cadrul societății civile, atît timp cît statele sînt antrenate în pregătiri constante pentru a face față conflictelor ce se pot isca între ele. Dar, anume aceste cheltuieli enorme legate de război și pregătirile militare trebuie să constituie cel mai puternic mobil exterior pentru state în direcția modificării constituțiilor lor, precum și în direcția formelor republicane de guvernare. Forța motrice ce stă în

spatele întregului proces este noțiunea paradoxală de "sociabilitate nesocială": tensiunea - atît de caracteristică speciei umane – a dorinței de a trăi în societate laolaltă cu alții și totodată ca individ. Kant privește societatea civilă ca pe una hărțuită de tot felul de antagonisme și tensiuni ce oferă impulsul necesar creării unei ordini cosmopolite care, în schimb, oferă condițiile necesare apariției unei ordini civile.

Este destul de dificil să faci compatibilă concepția lui Kant despre societatea civilă cu discuțiile moderne privitoare la acest subiect. Filosoful german o asemuiește cu o mașină unde indivizii nu sînt altceva decît niște simple roțițe însingurate și pasive. O asemenea "sociabilitate nesocială" este, bineînțeles, foarte departe de concepțiile contemporane potrivit cărora "societatea civilă este puternică, ea dă căldură și viață comunității". În contrast cu cei ce caută să explice schimbările din societatea politică prin coliziunea forțelor economice și sociale din domeniul numit de către ei drept "societate civilă", argumentația lui Kant se bazează pe opoziția dintre societatea civilă (care, potrivit părerilor multor cercetători, la Kant adesea înseamnă stat, deși nu în accepțiunea modernă a cuvîntului) și cea cosmopolită. Impulsul pentru schimbări în natura vieții publice pornește de la indivizi care învață să se considere drept membri ai unei societăți care se extinde în afara marginilor statului individual și nu de la acei indivizi pentru care universul se limitează la familia și statul lor. Cu toate că argumentația lui Kant are și părți vulnerabile, concepția sa privind societatea civilă nu trebuie neglijată sau subestimată în nici într-un caz. În special în ziua de azi, cînd teoreticienii se confruntă cu mari greutăți, încercînd să derive norme etice și juridice din concepțiile curente despre societatea civilă. ■

(Textul de față reprezintă traducerea și adaptarea unor fragmente din lucrarea *Civility, Enlightenment, And Society: Conceptual Confusions And Kantian Remedies*, revista *American Political Science Review*, vol. 92, nr. 2, iunie 1998. Toate drepturile aparțin editorilor. Traducere de Gabriel Mumjiev.)

CETĂȚEANUL ȘI LEGEA

Tom R. Tyler

Studiind minuțios atitudinile și comportamentul de cu fiecare zi al anumitor segmente sociale, un număr de sociologi și psihologi au încercat să afle ce îl determină pe cetățean să respecte sau să încalce legea într-un caz sau altul. Aceste studii au presupus interviuarea oamenilor în legătură cu opiniile, valorile și aprecierile lor privitoare la faptul de a fi prins și pedepsit pentru încălcarea legii. Afirmările cetățenilor intervievați și analizele făcute pe marginea lor au fost raportate la măsura în care oamenii respectă legea. Nu a fost surprinzător să aflăm că unul din factorii care îi determină pe oameni să respecte legea este frica de a fi prins și pedepsit/întemnițat pentru încălcarea legii. Este normal că interesul propriu al cetățeanului servește aici drept o puternică frână psihologică și el îl poate convinge pe cetățean să nu comită infracțiunea. Cu toate acestea, cercetările în domeniul respectiv sugerează că, de cele mai multe ori, comportamentul oamenilor este influențat mai mult de propriile lor viziuni asupra ce este moral și se cuvine de făcut într-o situație dată decât de frica de a fi prins și pedepsit pentru încălcarea legii. Oamenii se întreabă dacă autoritățile au dreptul moral de a-i pedepsi atunci când ele însele au o ditamai "musca pe căciulă" și dacă face sau nu să te supui unor asemenea autorități. Concluziile pe care ei le trag cu privire la legitimitatea autorităților au o influență mai mare asupra comportamentului lor decât frica de autorități și o pot înăbuși în cele din urmă. Astfel, cheia exercitării eficiente și plene a autorității juridice este obligația cetățenilor în primul rând

față de ei înșiși de a se supune legii. Pe cât ei simt această obligație lăuntrică, pe atât ei vor fi înclinați să respecte legea.

Întrucât comportamentul oamenilor, din câte am văzut mai sus, este relativ slab influențat de riscul de a fi pedepsiți, este dificil să obținem respectarea legii, conținând doar pe frica de pedeapsă ce se asociază fie cu întemnițarea, fie cu tot felul de amenzi. De exemplu, toate eforturile depuse pentru diminuarea consumului de droguri prin înăsprirea pedepsei pentru posesia și vinderea de droguri și prin intensificarea acțiunilor poliției de stopare a traficului de droguri nu au reușit nici pe de parte să diminueze măcar cât de cât folosirea și comercializarea narcoticilor. Din ce cauză se întâmplă acest lucru? Din cauza că importante segmente ale societății cred că legislația privitoare la droguri și consumul lor este nedreaptă/nelegitimă și nu trebuie respectată. Pe de altă parte, apelarea la valorile interne va fi efectivă ca modalitate de schimbare a comportamentului oamenilor, chiar dacă riscul de a fi prins și pedepsit pentru o anumită infracțiune este neînsemnat.

De exemplu, în general oamenii simt și înțeleg că trebuie să respecte legislația fiscală, trebuie să-și plătească impozitele, că o fac atât în folosul societății, cât și în folosul lor, chiar dacă ei nu se pot abține de a nu șmecheri nițel statul la completarea declarației privind veniturile.

Întrebarea "De ce respectă oamenii legile?" este importantă, fiindcă ea determină societatea să caute și să identifice cele mai bune soluții menite să preîntâmpine încălcarea legilor.

Indiferent de natura infracțiunii: consumul și vinderea de droguri, difuzarea neautorizată a materialelor audio și video, pirateria de programe pentru computere, problema socială este aceeași — comportamentul publicului trebuie să fie modelat astfel încât el să corespundă cerințelor legii. De exemplu, în Statele Unite ale Americii autoritățile s-au străduit să abordeze toate aceste probleme de cele mai multe ori prin prisma înăsprirea pedepselor, transformând America într-una din cele mai punitiv societăți industrializate. Această ideologie "de control" nu se limitează numai la crimă și pedeapsă. Ea a avut un impact semnificativ și asupra gândirii manageriale privitoare la modalitățile de motivare a angajaților.

Cercetările psihologice sugerează că indiferent de faptul dacă e vorba de lege, politică sau management, această ideologie "de control" nu este foarte efectivă în modelarea comportamentului oamenilor. Pe lângă consumul de droguri, un alt exemplu în acest sens este conducerea automobilelor în stare de ebrietate. S-a demonstrat de atâtea ori că sporirea gradului de severitate a pedepsei — de exemplu, prin mărirea numărului de cazuri în care se dă sentința capitală sau închisoare pe viață — au avut un efect minim. Asemenea pedepse severe s-au bucurat de popularitate din punct de vedere politic de vreme ce ele arătau că autoritățile "s-au apucat" serios de stîrpirea criminalității. Iluzia eficienței în acest caz a fost deosebit de puternică. Din nefericire, meditațiile asupra severității pedepsei sînt departe de a fi întotdeauna determinante pentru deciziile "de comportament" ale oamenilor. De aici rezultă că folosirea pedepselor foarte severe nu reprezintă o strategie efectivă de prevenire a criminalității. Cea mai bună strategie este cea când cetățenii cred în legitimitatea legilor și a autorităților care le aplică. Nu este greu de ghicit că această încredere se poate obține și menține doar prin fapte concrete. În caz contrar, crizele generate de încălcările legii se vor adînci tot mai mult, iar pedepsele severe vor avea efect invers celui scontat. ■

(Textul de față reprezintă traducerea și adaptarea unor fragmente din lucrarea *Beyond Self-Interest: Why People Obey Laws And Accept Judicial Decisions*, revista *The Responsive Community*, septembrie/octombrie 1998. Toate drepturile aparțin editorilor. Traducere de Gabriel Mumjiev.)

- În ziua de 8 iulie, IFES-Moldova și Direcția Juridică a Parlamentului au organizat o masă rotundă în cadrul căreia au fost discutate diverse aspecte ale proiectului de lege cu privire la contenciosul administrativ.
- Revista Centrului Fundațiilor Europene din Belgia (European Foundation Centre EFC) "Seal" a reprodus în numărul său de vară un interviu cu Natalia Izdebschi, șefa secției de înregistrare a partidelor, organizațiilor social-politice și obștești, Ministerul Justiției, din buletinul informativ "Vocea Civică" al IFES-Moldova (v.4, nr.6 (21), noiembrie-decembrie 1998).
- În prima jumătate a lunii iulie, IFES-Moldova a trimis celor 650 de primari noi aleși câte un exemplar din nr. 24 a.c. al buletinului informativ "Vocea Civică".
- În ziua de 18 iulie, la rugămintea Comisiei Electorale Centrale, IFES-Moldova și Liga pentru Apărarea Drepturilor Omului din Moldova, LADOM au instruit șapte observatori locali pentru observarea alegerilor locale repetate dintr-un număr de localități din țară.

- În ziua de 19 iulie, IFES-Moldova și LADOM, au organizat o masă rotundă în cadrul căreia au fost discutate și analizate rezultatele monitorizării alegerilor locale repetate din Moldova și diversele abateri ce s-au comis în timpul desfășurării lor. Informațiile respective și concluziile la care au ajuns IFES-Moldova și LADOM în legătură cu motivele pentru care în anumite localități ale Moldovei s-au desfășurat alegeri repetate au fost prezentate Comisiei Electorale Centrale.

Aspect de la alegerile locale repetate din 18 iulie a.c.

- În perioada 4-5 august, dl. Igor Boțan, Coordonator principal de programe al IFES-Moldova, s-a aflat în Kiev unde s-a întâlnit cu experți ai fundației EURASIA pentru a examina proiecte propuse pentru finanțare fundației de către organizațiile neguvernamentale din Ucraina, Moldova și Belarus. Totodată au mai fost discutate diferite aspecte ale procesului de dezvoltare a sectorului neguvernamental din țările respective și posibilitățile actuale de a elabora în comun niște strategii ce ar permite experților și organizațiilor ce activează în acest domeniu să conclueze mai eficient. Un factor care ar contribui substanțial la intensificarea unei asemenea lucrări ar fi schimbul rapid de informații și de analize periodice.
- În ziua de 22 august, observatori instruiți de IFES-Moldova și LADOM și acreditați de Comisia Electorală Centrală au observat alegerile locale repetate dintre-un șir de localități din țară.
- În ziua de 23 august, IFES-Moldova și LADOM, au organizat o masă rotundă în cadrul căreia au fost discutate și analizate rezultatele monitorizării de către observatorii instruiți de IFES-Moldova și LADOM a alegerilor locale repetate din 22 august și diversele abateri ce s-au comis în timpul desfășurării lor.
- În ziua de 25 august, IFES-Moldova și Direcția Juridică a Parlamentului au organizat o masă rotundă în cadrul căreia au fost discutate propunerile privind modificarea sistemului electoral înaintate Parlamentului de către diverse formațiuni politice.■

Vocea Civică

Volumul 5, Nr.4 (25) Iulie-August 1999

Editor

IFES-Moldova
Str. George Meniuc, nr. 3
MD2009 Chișinău, Moldova

Tel.: 733255, 731477

Fax: 733621

E-mail: office@ifes.moldnet.md

IFES-Moldova

Director
Dorin Tudoran

Coordonator principal
de programe

Igor Boțan

Coordonator
financiar-administrativ

Victor Gane

Coordonator Centrul
de resurse/Machetare

Tamara Chitoroagă

Coordonator de program

Gabriel Mumjiev

Asistent/Relații cu publicul

Ina Gutium

Șofer/Curier

Andrei Bardari

Programul IFES în Moldova este
finanțat de Agenția Statelor Unite
pentru Dezvoltare Internațională,
USAID

Centrul republican pentru copii și tineret "Gutta-Club" este o organizație neguvernamentală, independentă, non-profit și neafiliată politic din care fac parte următoarele 15 asociații obștești de tineret și copii: 1) "Aricii" (Glodeni); 2) "Clopotul" (Chișinău); 3) "Corabia lui Noe" (Căușeni); 4) "Snowdrop" (Chișinău); 5) "Izvoaraș" (Cricova); 6) "Peștele de aur" (Edineț); 7) "Tînărul naturalist" (s. Fîrlădeni); 8) "Dictum-Factum" (Chișinău); 9) "Salcîmul alb" (s. Copciac); 10) "Terra" (Ialoveni); 11) "Păduricea" (s. Pîrîta); 12) "Adonis" (s. Șolcani); 13) "Zebra" (Chișinău), 14) "Floare" (Bălți), 15) "Ridley" (Chișinău). Publicația centrului se numește "Gutta" și se adresează copiilor și adolescenților.

Centrul a căpătat personalitate juridică în ziua de 19 iulie 1996.

Scopuri:

- protecția socială a copiilor și tineretului;
- sprijinirea NGO-urilor de tineret și copii, precum și a sectorului trei în ansamblu;
- soluționarea problemelor de educație și învățămînt;
- atragerea copiilor și tinerilor în turism și scouting;
- promovarea educației civice și valorilor societății civile.

Strategii

Centrul își dezvoltă în permanență infrastructura prin asigurarea filialelor sale cu acces la diferite informații. Astfel, membrii lor au posibilitatea să participe la tot felul de seminarii, cursuri de instruire și tabere de vară atît din țară, cît și din străinătate. Filialele sînt asigurate cu literatură ecologică și publicații în care se discută problemele și direcțiile de dezvoltare ale sectorului neguvernamental. Centrul oferă filialelor sale sprijin în elaborarea diferitor proiecte și programe, în căutarea unor surse de finanțare și participă nemijlocit la desfășurarea proiectelor respective. Grupul de presă al centrului informează publicul prin mass media despre activitățile centrului și filialelor sale.

Activități :

- crearea unor detașamente ecologice (formate din adolescenți) în cadrul taberelor curative (1995-1996);
- desfășurarea unei expediții ecologice împreună cu mișcarea ecologică "Cista Priroda" din Bulgaria în orașul bulgăresc Etropole (1997);
- organizarea acțiunilor republicane "Nu tăiați bradul!" și "Pervoțvet" (1996-1999);
- desfășurarea unor cursuri de instruire pe probleme de ONG-uri (1998);
- elaborarea unor metode netradiționale de educație ecologică și aplicarea lor în procesul de învățămînt (1995-1999).

Adresa: str. Columna 121, etaj. 8, ap. 63, or. Chișinău.

Correspondența urmează a fi trimisă pe următoarea adresă:
MD 2012, a/я, nr. 6, m. Chișinău – 12, Moldova.

Tel./fax: (0422) 21 15 38, E-mail: nasha@gutta.moldova.su

Opiniile exprimate în articolele publicate aparțin autorilor și nu reprezintă, în mod necesar, și punctul de vedere al Vocii Civice. Întreaga responsabilitate pentru veridicitatea celor afirmate aparține exclusiv autorilor articolelor.